

Indhold

PAPYRUS 29. årgang nr. 1 2009

- 4 Det store grønne**
Lise Manniche
- 14 Ægyptiske kongenavne**
Kim Ryholt
- 26 Småt er godt – ægyptiske amuletter på Nationalmuseet**
Tine Bagh
- 34 Munken Marina. Om den hellige Marina fra Bithynien**
Annette Lerstrup
- 40 Skriverskolen i Ramesseum**
Lise Manniche
- 42 Boganmeldelse**
Mogens Jørgensen
- 44 Siden sidst**
Annette Lerstrup og Lise Manniche

OM FORFATTERNE

Tine Bagh er Carlsbergstipendiat på Glyptoteket

Mogens Jørgensen er museumsinspektør på Glyptoteket

Annette Lerstrup er cand. phil. i ægyptologi

Lise Manniche er mag. art. og PhD i ægyptologi

Kim Ryholt er lektor ved Carsten Niebuhr Institutet og centerleder på CIF

Oversvømmelsesteksten i Luxor-templet (se s. 13).
Foto LM.

ENGLISH ABSTRACTS

The great green

Lise Manniche

A new book (2008) by Claude Vandersleyen, *Le delta et la vallée du Nil. Le sens de ouadj our* (w³d wr), is a sequel and update to his earlier work (1999) on the subject, *Ouadj our w³d wr. Un autre aspect de la vallée du Nil*. CV presents and discusses the hundreds of references to 'the great green' in Egyptian texts. Being conventionally translated as 'the sea', the expression seems more accurately to refer to freshwater, i.e. the Nile, especially during the flood season. The subject has been hotly debated in the past, but refraining from including all the available evidence will not help clarify the issue. The article presents some of Vandersleyen's argumentation which deserves an audience wider than exclusively French-speaking, academic circles.

Egyptian royal names

Kim Ryholt

A royal name is a statement the significance of which is not always easy to grasp. Ryholt traces the development of the names and titles and explains why certain models were chosen and sometimes altered or imitated to suit political or religious circumstances. The Egyptians themselves of later periods often misinterpreted the sense of the names, as did the Greeks after them, either because of an exclusively oral tradition or for other reasons. This has contributed to the foggy notions of Egyptian chronology of those periods, perpetuated for centuries thereafter.

Small is beautiful - amulets in the National Museum of Copenhagen

Tine Bagh

Until 13 September 2009 the National Museum in Copenhagen presents a special exhibition of amulets from its collections, including also some items on loan from the Thorvaldsen Museum. The use and significance of amulets is described as well as the underlying theme: the preservation of life, symbolised in the exhibition by an undulating red band on the walls and a recorded heartbeat.

Marina the monk. On Saint Marina of Bithynia

Annette Lerstrup

Tales of monks of the female sex began to appear in manuscripts of the 6th and 7th centuries. The one presented here describes the unusual life of Marina from Bithynia, who after many years of monastic life was accused of fathering a child. The text is known from several fragments of parchment in Coptic dating to the 9th and 11th centuries as well as in complete versions in Syriac, Greek, Latin, Amharic, French, German and Danish. The article gives a translation and a brief discussion of the differences of the legend as it was transmitted in the various manuscripts.

PAPYRUS udgives af
Dansk Ægyptologisk Selskab
c/o Carsten Niebuhr Institut
Københavns Universitet
Amager
Snorresgade 17-19
2300 København S

Hjemmeside
www.daes.dk

DÆS e-mail
mail@daes.dk

Papyrus e-mail
lise@mannique.org

Bestyrelse
Torben Holm-Rasmussen
(formand)
Elin Rand Nielsen (næstformand)
Pia Adamsen (sekretær)
Tine Bagh
Diana Barfod (kasserer)
Paul John Frandsen
Lise Mannique
(Papyrus-repræsentant)

PAPYRUSredaktion
Lise Mannique (ansv.)
Bo Dahl Hermansen
Annette Lerstrup
Elin Rand Nielsen
Anne Zeeberg

Grafisk medarbejder
Merete Allen Jensen

Tryk
P.E. Offset, Varde
Papyrus udgives med støtte fra
Kulturministeriets Tidsskrift-
støtteudvalg.
Eftertryk kun tilladt med
skriftlig tilladelse fra redaktion
og forfattere.
Indlæg modtages gerne. Bort-
set fra det redaktionelle stof
dækker bladets indhold ikke
nødvendigvis redaktionens
holdninger, da Papyrus også er
åben for debat.

ISSN 0903-4714

Omslagsbillede
Forsiden: Amuletter fra National-
museets særudstilling. Foto
John Lee, Nationalmuseet.
Bagsiden: *Udjat*-øjne. Foto
David Christensen.

Redaktionelt

Denne side med nogle ord fra Redaktøren er det sidste, der bliver skrevet, inden materialet bliver sendt til grafikerens. Det er blevet til en del sider i de forløbne 15 år. Redaktionelt er til for at præsentere bladets indhold, gerne med en aktuell kommentar. Vi har (endnu) ikke haft et målrettet temanummer af bladet, idet vi prøver at medtage stof både af arkæologisk og filologisk art, kommentarer til aktuelle begivenheder samt afstikkere til Ægyptens nabolande. Ofte viser det sig, at der alligevel løber en rød tråd gennem et blads artikler, som er kommet i hus ad forskellige kanaler, enten bestilt af redaktøren eller sendt uopfordret.

I dette nummer kunne man sige, at fællesnævneren er forudfattede og/eller traditionelle opfattelser, som bliver taget op til revision. Redaktørens eget bidrag om "Det store grønne" er inspireret af en bemærkning, som blev fremsat af J. R. Harris i løbet af vinteren: jeg burde se nærmere på Vandersleyens nye bog, for uanset om man var enig med ham eller ej, var den betydningsfuld. Netop i foråret holdt jeg tre foredrag på Folkeuniversitetet om emnet "Transport og rejser", og Vandersleyens tanker blev pludselig særdeles relevante. Er "Det store grønne" i de ægyptiske tekster "havet", som de fleste i årevis har antaget? Eller betegner det Nilens ferskvand? Det har vidtrækkende konsekvenser for vores opfattelse af ægypternes verdensbillede. Det er en særdeles kontroversiel diskussion, som jeg præsenterer, bevidst uden at tage endelig stilling dertil.

Kim Ryholt er en travl mand. Vi havde talt om et andet emne, som han alligevel ikke havde tid til at fordybe sig i, men en dag krydsedes vore veje på gangen på 5. sal på CNI, hvor vi begge har kontor, og talen faldt på ægyptiske kongenavne. Kim fortalte så levende om den ganske komplicerede tradition om deres gengivelse i moderne tid, at jeg straks øjnede en mulighed for at delagtiggøre *Papyrus'* læsere i hans tanker. I den 11. time forelå hans interessante bidrag om kongenavnenes udformning og betydning og om, hvordan de er blevet misforstået både af ægypterne selv og af grækerne.

Nationalmuseet har i år en særudstilling om amuletter. Det er bittesmå objekter, og hvordan kan man sætte dem ind i en meningsfuld sammenhæng, som også er visuelt attraktiv? Det gjorde Anne Haslund Hansen med hjælp fra David Christensen i udstillingen, der kører til september. Tine Bagh anmelder den og kæder den sammen med den store betydning af disse små genstande af forskellig form, farve og materiale. Her er det ikke "Big is beautiful", men det modsatte: "Small is beautiful".

Annette Lerstrup har tidligere oversat koptiske helgenlegender til *Papyrus*. Denne gang drejer det sig om en af de mere usædvanlige. Hvem siger at en beboer i et munkekloster skal være af hankøn? Legenden om den hellige Marina beviser det modsatte. Hun kom som barn, under foregivende af at være en dreng, med sin far i kloster, for det var det sikreste sted for hende. Da hun blev voksen, kom en kvinde i byen i uheldige omstændigheder, og Marina blev anklaget for at være den skyldige! Da umuligheden heraf blev opklaret ved hendes død mange år senere, bidrog det til hendes posthume, ophøjede status. En interessant fodnote er, at en af de bevarede versioner af historien findes på middelalderdansk.

Endelig har Redaktøren en kort præsentation af et interessant, nyligt fund i Ramesseum-templet: franske arkæologer har lokaliseret templets skrivekole. Vi kender til mange eksempler på "Livets Hus" fra teksterne, men her har vi for første gang de fysiske rester af et af dem. Og det er jo på grund af alle disse skrivere, at vi er så usædvanligt godt underrettede om, hvordan de gamle ægyptere tænkte.

LM